

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 13 oktober 2020

Portefeuillehouder(s) : Wethouder Bolderdijk

Portefeuille(s) : Openbare Ruimte

Contactpersoon : T.H.C. de Koning

Tel.nr. : 8329

E-mailadres : koning.d@woerden.nl

Onderwerp:

Vervanging duiker Oostdam Woerden

Kennisnemen van:

Het instorten van de bestaande duiker in de Oostdam en de ambitie om deze te vervangen voor een doorvaarbare duiker (wordt duikerbrug).

Inleiding:

De singel is bijna op zijn mooist!

Al vanaf 2015 wordt er invulling gegeven aan de uitvoering van het Singelplan. Vele meters beschoeiing zijn vervangen, de Woerdense vesting-vorm is op veel plaatsen weer zichtbaar gemaakt en met de vervolmaking van de bastions Torenwal/Hogewal en de Oostdam komt de totaalbeleving van dit project en daarmee de historische geschiedenis van Woerden echt tot zijn recht. Met de komst van een doorvaarbare duiker, als speerpunt voor recreatie en toerisme, kan de Singel echt rondgevaaren worden. Vestingstad Woerden kan vanaf het water aanschouwt en beleefd worden.

Aanleiding

Het Singelplan voorziet in de mogelijkheid om de Singel rond te kunnen varen. Hoewel dit nu ook kan ter plaatse van de duikerbrug (ter hoogte van het Plantsoen) is een grotere doorvaarbaarheid voor sloepen gewenst. Oorspronkelijk was bedacht deze bestaande duikerbrug te vervangen voor een grotere (lees: hogere) variant. Waar men nu met een klein bootje/kano al platliggend en door de spinnen rag door de duikerbrug kan, zou een duikerbrug met een grotere doorvaarhoogte komen. Echter, een inspectie aan deze duikerbrug heeft aangetoond dat de kwaliteit van deze duikerbrug nog erg goed is en vervanging nog tientallen jaren op zich laat wachten. Vanuit financieel oogpunt is het dan ook niet wenselijk om deze goed functionerende duikerbrug hiervoor aan te passen.

Echter in 2018 bleek dat de bestaande duiker gesitueerd een stukje verderop in de Oostdam niet meer goed functioneerde. Deze duiker, die de Singel langs de Oostsingel verbindt met de Singel bij de Oostdam, bezweek en er ontstond een sinkhole. Na het tijdelijk veiligstellen van de duiker zijn de plannen gemaakt om deze duiker te vervangen. Hiermee is de kans geboren om conform het Singelplan een doorvaarbare duiker te maken en daarmee het 'rondje singel varen' alsnog mogelijk te maken.

Samenwerking

Met onder andere partijen als het waterschap (HDSR), commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed (cie. RKE), Stichting Oude Hollandse Waterlinie, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, adviseurs Recreatie & Toerisme, de Vestingraad en landschapsarchitect Bosch Slabbers is er gewerkt aan de uitwerking van het

ontwerp. Dit is als bijlage bijgevoegd aan deze raadsinformatiebrief. De inbreng, adviezen, zienswijzen van diverse stakeholders en verbeeldingen maken dit ontwerp gedragen en daarom is de vergunningaanvraag in gang gezet.

Kademuur

Naast de bouw van een duikerbrug wordt ook de oeververdediging langs de Oostdam vervangen. Van een aanwezige beschoeiing is nauwelijks nog sprake en dit is risicovol. Langzaam zakt de weg richting het water. Met het bouwen van een kademuur houden wij de Oostdam op zijn plaats en zijn wij voorbereid op toekomstige ontwikkelingen in dit gebied.

Die ontwikkelingen zijn gericht op het verbeteren van het Snellerbrugcircuit en het vergroten van de fietsveiligheid. Met de bouw van een kademuur ontstaat er ruimte om het wegprofiel van de Oostdam te veranderen en kan er op die manier de verbeterslag gemaakt worden.

Inundatiesluis en bastion

Tussen de Oostdam en het Defensie-eiland, nabij de voetgangersbrug, ligt een stukje historie verscholen. Onder water liggen de restanten van een inundatiesluis. En zo her en der zijn nog wat stenen van die sluis zichtbaar aan het oppervlak. Het opknappen van de inundatiesluis is geen onderdeel van het project Oostdam. Het opknappen kan in de toekomst als een op zichzelf staand project gedaan worden en vormt geen belemmering in de uitvoering van de duikerbrug en kademuur. Het bastion, tegenover het Plantsoen, is als onderdeel van het Singelplan gericht op het herstel van de oude stadscontour.

Voorbereidende werkzaamheden

De Oostdam en de Snellerbrug zijn, naast een verkeersknooppunt, ook ondergronds een komen en gaan van kabels en leidingen. Het tijdelijk omleggen van die kabels en leidingen, ten behoeve van de bouwruimte die benodigd is voor het bouwen van de duikerbrug, is op dit moment al in gang gezet. Deze werkzaamheden zouden ook nodig zijn wanneer de bezweken duiker zou worden vervangen door een nieuwe niet doorvaarbare duiker.

Uitvoering

Vanaf eind november 2020 gaat het grote werk van start. In twee fases zal de duikerbrug gebouwd gaan worden. In dezelfde twee fases zullen ook de kabels en leidingen worden verlegd naar een nieuw tracé in voorzieningen onder de duikerbrug. Eind 2021, uiterlijk begin 2022, zal de bouw van de duikerbrug gereed zijn.

Hinder

Werkzaamheden nabij een druk verkeersknooppunt zijn helaas nooit zonder hinder. Door de gefaseerde bouw is het mogelijk om gemotoriseerd verkeer over de Oostdam te laten gaan tijdens de uitvoering. Verkeersstremmingen zijn daardoor minimaal. De bereikbaarheid van het centrum voor nood- en hulpdiensten is hiermee ook beter georganiseerd. Voor voetgangers en fietsers worden alternatieve routes aangeboden.

Naast lokale aanduidingen en omleidingsroutes, zal er ook buiten het centrum en zelfs buiten de stad al bebording komen om de Oostdam te mijden ten tijde van de uitvoering.

Evenementen

Het Exercitieveld als evenemententerrein ligt weliswaar net buiten het werkterrein, maar ook evenementenorganisaties gaan de bouwactiviteiten meemaken. Op het Exercitieveld zullen wij geen activiteiten hebben en dit is tijdens de gehele periode van bouw beschikbaar voor evenementen of ander gebruik. Samen met de evenementencoördinator stemmen wij de bereikbaarheid van het Exercitieveld af. Op die manier hoeven evenementenorganisaties geen belemmeringen te ondervinden van de bouwactiviteiten op de Oostdam.

Feestjaar 2022

De Singel op zijn mooist! Daar begon deze raadsinformatiebrief mee. De beleving van de Singel, van de vestingstad, valt ook op zijn plek met andere heugelijke gebeurtenissen. Het jaar 2022 is naast ons 650-jarig bestaan als stad ook het jaar van 350 jaar Oude Hollandse Waterlinie en 900 jaar Waterschap (HDSR). Met de oplevering van de kade en de duikerbrug in het feestjaar 2022 zetten wij een kroon op het Singelplan.

Kernboodschap:

De beleving van de singel, de vestingstad Woerden, krijgen een extra impuls met de komst van een doorvaarbare duiker als vervanger voor de bezweken duiker in de Oostdam. daarnaast maakt de bouw van een kademuur de Oostdam veilig en wordt er ingespeeld op toekomstige verkeerstechnische ontwikkelingen.

Op 12 maart 2022 is het 650 jaar geleden dat Woerden haar stadsrechten heeft gekregen en vieren we ons historische en culturele erfgoed. De afgelopen jaren heeft de gemeente Woerden veel werkzaamheden in de binnenstad uitgevoerd om de uitstraling van de vestingstad weer in ere te herstellen. Zo is het Westdampark grondig gerenoveerd en opnieuw ingericht, is de stervormige contour van de Singel door middel van een nieuwe beschoeiing weer zichtbaar en liggen er plannen voor de herinrichting van de Oostsingel en Oostlaan en het herstel van de bastions aan de Hogewal en Torenwal. Met deze werkzaamheden worden de komende twee jaar de laatste stappen gezet in het verbeteren en verfraaien van onze binnenstad. Een binnenstad die 650 jaar historie uitstraalt!

Financiën:

Het vervangen van de bestaande duiker wordt vanuit IBOR gedekt. De meerkosten voor realisatie van deze doorvaarbare variant worden naar verwachting gedekt door middelen vanuit de Provincie Utrecht. Indien de middelen niet worden toegekend vanuit de provincie, zullen wij bij de raad terugkomen voor een nieuwe overweging.

Vervolg:

De voorbereidende werkzaamheden(het verleggen van kabels en leidingen) zijn inmiddels gestart. Vanaf eind november 2020 zullen de werkzaamheden ten behoeve van de bouw van de doorvaarbare duiker van start gaan en deze zullen eind 2021/begin 2022 gereed zijn.

Bijlagen:

- Boekje Oostdam, geregistreerd onder corsanr. 20.018075
- Oostdam view 1 bastion en kademuur, geregistreerd onder corsanr. 20.018076
- Oostdam view 3 inundatiesluis, geregistreerd onder corsanr. 20.018077
- Oostdam view 5 duikerbrug zuidzijde, geregistreerd onder corsanr. 20.018078
- Oostdam view 6 duikerbrug noordzijde, geregistreerd onder corsanr. 20.018079
- Oostdam view 7 var duiker noordzijde, geregistreerd onder corsanr. 20.018080
- Oostdam view 8 var duiker zuidzijde, geregistreerd onder corsanr. 20.018081

Het college van burgemeester en wethouders,

Drs. M.H. Brander
Gemeentesecretaris (wnd.)

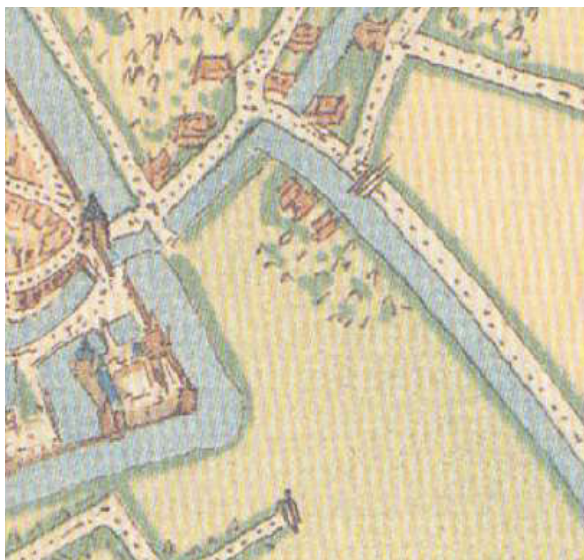
V.J.H. Molkenboer
Burgemeester

Oostdam

Beleefbaar maken van historische entree

kaart ca 1550

kaart ca 1740

ACHTERGROND

In 2014 heeft de gemeenteraad van Woerden de Singelvisie aangenomen. Deze visie is gericht op het herstellen van de oude stadscontouren uit de tijd dat Woerden een echte vestingstad was. In de afgelopen jaren is er invulling gegeven aan die visie. De oevers van de stad hebben een nieuwe beschoeiing gekregen. De binnenkant heeft de hoekige vorm conform de oude stad en de buitenzijde is meer glooiend zoals destijds gebruikelijk was.

De uitvoering van de Singelvisie wordt verder uitgewerkt, namelijk met het opknappen van de Oostdam. De Oostdam was de oostelijke entree tot de stad en vormde samen met de Westdam de enige entree tot de stad Woerden.

Doel is:

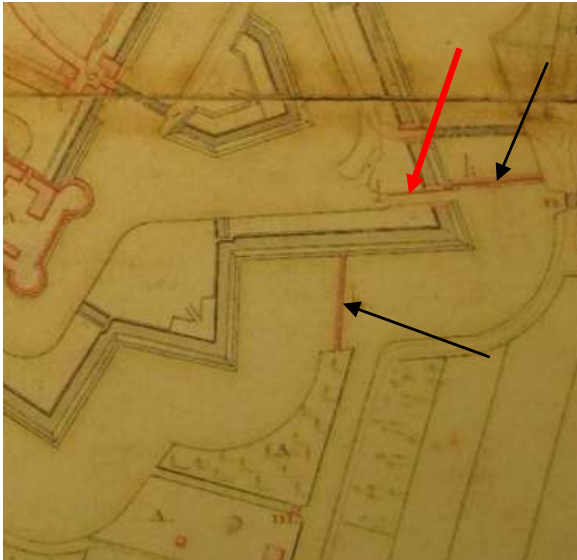
- het realiseren van een bevaarbare onderdoorgang in de buitenste vestingring, zodat een rondje singelvaren in Woerden mogelijk wordt en om de waterkwaliteit van de Singel in de toekomst te garanderen. Dit is tevens een meekoppelkans aangezien de huidige duiker vervangen moet worden;
- de Oostdam herin te richten en meer ruimte te maken voor langzaamverkeer, concreet door het toevoegen van een vrij liggend tweerichtings fietspad;
- historie van Woerden beleefbaar maken!

HISTORIE

De vesting van Woerden was tot 1700 beperkt tot de stadsmuur met aansluitend de eerste grachtengordel. De Jaap Bijzerwetering liep tot voor de aanleg van de tweede grachtenring nog door tot aan de Oude Rijn. De voorloper van de Snellebrug, zoals we die vandaag kennen lag dus in het verlengde van het jaagpad langs de Jaap Bijzerwetering.

Op de kaart van 1740 is de vesting uitgebreid met een tweede grachtenring. De Jaap Bijzerwetering komt uit in deze grachtenring. Er wordt een doorgang naar de eerste gracht aangebracht met daar in een sluis. Er worden twee dammen in de gracht aangelegd in de vorm van stenen beren. De toegang tot de stad lag los van deze beren, middels een aparte brug over de gracht. De Oostdam bestond nog niet. Om in de stad te komen moest om het voor de Utrechtse poort gelegen Ravelijn worden heen gereden. Tijdens deze passage moesten 3 bruggen worden gepasseerd.

In het begin van de 19e eeuw verliezen de vestingwerking hun functie en worden ze langzaam aan ingevuld met andere functies. Vanaf 1832 is de Oostdam een vaste verbinding naar de brug bij de Utrechtse poort. De stenen beer op de kop van de Jaap Bijzerwetering is dan nog aanwezig. Bij de Oostdam is ook de Inundatiesluis duidelijk herkenbaar. De rode kleur op de kaart van de lijnen kan duiden op het gebruik van muurwerk. Ook de Zuidelijke grens van de Oostdam, ter hoogte van de kruising met de Oostsingel is rood getekend. Dit zou kunnen

kaart ca 1770

kadasterkaart 1832

duiden op het gebruik/opnemen van de oude beer in de Oostdam.

Op de kaart van 1832 is de contour van het bastion voor de Utrechtse Poort nog te zien. Na 1850 worden de eerste huizen langs de Oostdam al gebouwd. Een deel van de gracht wordt gedempt ter aanvulling op het latere Defensie-eiland. De stenen beer is voor 1900 weggehaald.

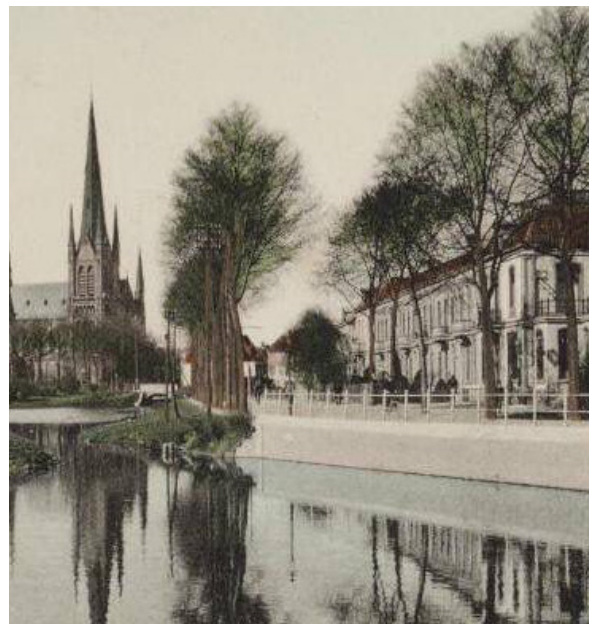
Bij de Oostdam komen verschillende tijdslagen bij elkaar:

- Hier stroomt de Oude Rijn aan de oostzijde van de stad binnen;
- Hier ligt het vestingwerk van de vestingstad Woerden;
- Onderdeel van de Vesting waren een aantal beren die in de buitenste watergang lagen;
- In de Groene binnenring van de vesting lag de inudatiesluis;
- Omvorming van de vesting tot defentie-eiland/ exercitieveld incl. bebouwing langs de Oostdam;
- De oostdam steekt het water over en komt op de centrumring die voor het kasteel heen gaat.

Voor het ontwerp voor de buitenruimte is het van belang een heldere logische ordening van de verschillende onderdelen te krijgen, op zo'n wijze dat je de verschillende tijdslagen lezen kan. Uiteraard op zo'n wijze dat het wel samenhang, rust en een goede esthetica laat zien.

1670

1910

Toekomstig beeld sluis

Verbeelding duikerbrug

KENMERKEN VAN DE OOSTDAM

1. Vestingwallen

- (gras)groen
- grotendeels verdwenen
- onderdeel vesting

2. Oostdam

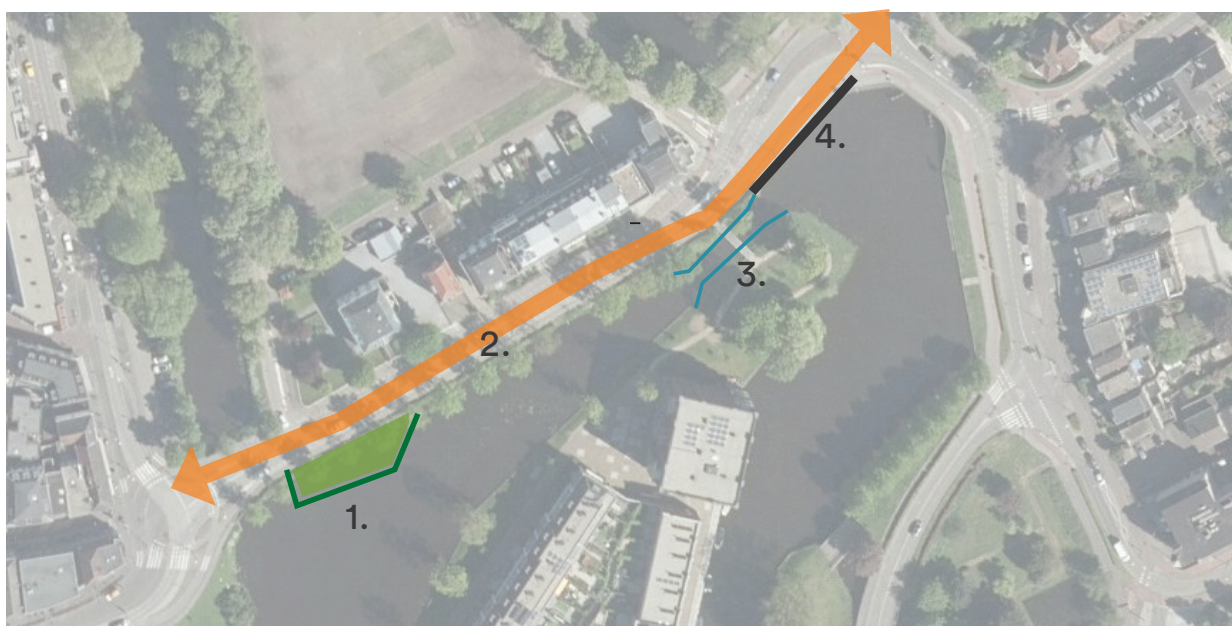
- entree naar de binnenstad
- paraderen
- statige uitstraling
- geen onderdeel vesting

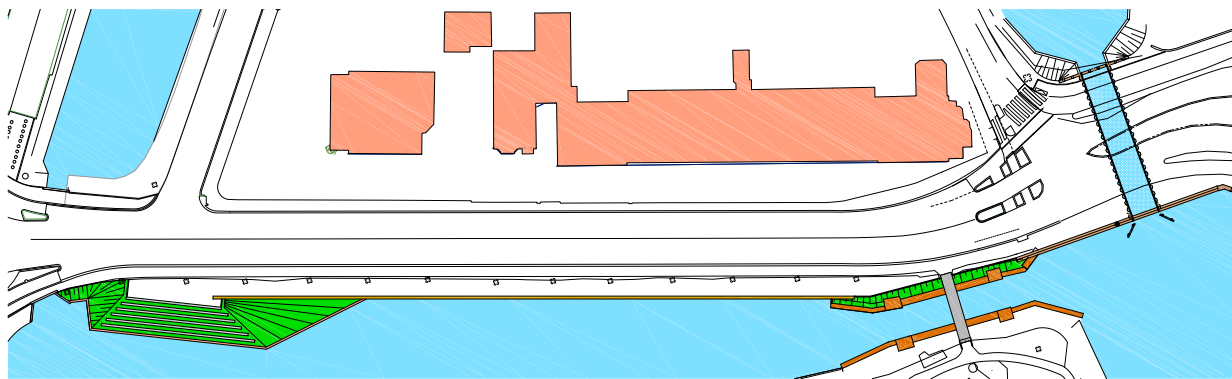
3. Inundatiesluis

- in groene setting
- wordt weer zichtbaar
- onderdeel vesting

4. Beer + duikerbrug

- gemetseld object
- origineel verdwenen
- diehoekige bovenzijde
- onderdeel vesting
- doorvaarbare doorgang

Ontwerp tekening

ONTWERP

Het ontwerp laat 4 elementen uit de historie op verschillende manieren terugkomen. Het gaat om de Vestingwallen, de Oostdam, de Inundatiesluis, en de Beer.

1. Verbeelding voormalig bastion

Op de zuidwesthoek van de Oostdam wordt in het ontwerp een bastion teruggebracht. Dit bastion laat zien dat hier vroeger een deel van de vesting lag. Dit wordt een element in het groen (gras) met op het zuiden traptreden die het mogelijk maken hier te gaan zitten in de zon met uitzicht op het kasteel en het Defensie-eiland. In het groen begint bij de taludlijn van het bastion de keermuur langs de Oostdam.

2. Kademuur Oostdam

In de langsrichting van de Oostdam wordt een kademuur gemaakt. Deze muur geeft ruimte aan het profiel van de Oostdam en maakt een vrijliggend fietspad mogelijk. De muur zal in toonzetting en materiaal onderdeel worden van de andere keermuren die in het gebied staan (omgeving kasteel, omgeving Rijnmonding), maar krijgt wel eigenheid. Deze muur keert tot trottoirhoogte en zal afgewerkt worden met een hekwerk. Voor de bomen in het dwarsprofiel is gekozen deze op dezelfde plaats terug te plaatsen. Echter door de kademuur ontstaat een wandelgebied tussen de bomen en het water vrij van het andere verkeer.

3. Herstel inundatiesluis

De sluis vormt een markant punt in de Oostdam. De realisatie hiervan wordt op dit moment verkent. Hier ligt een brug naar het defensie eiland en de sluis vangt de draaiing in de Oostdam op. Om deze draaiing goed zichtbaar te maken willen we beide

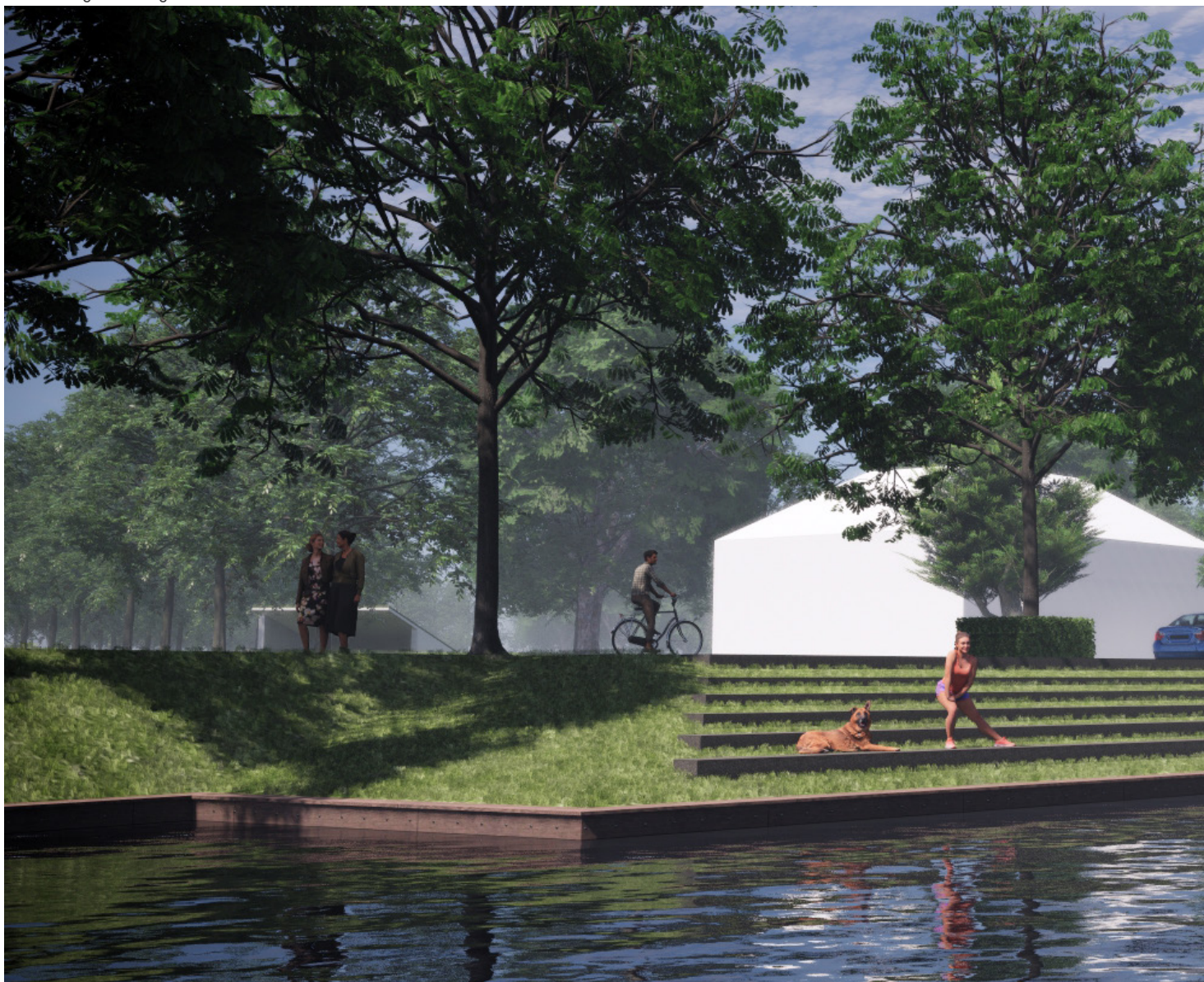
muren, ten westen en ten oosten van de sluis, als rechte lijnen vormgeven. De rechte lijnen van de muren eindigen in het groen bij de sluis (Oude Hollandse Waterlinie). De muren van de inundatiesluis worden opgemetseld tot een hoogte van ongeveer 80 centimeter boven het water. Tussen de sluis en de muur en/of het trottoir komt een talud te liggen van 1:2. Dit talud wordt beplant en zorgt voor een mooie “voeg” tussen de muren en de sluis. Dit talud krijgt een breedte van ong. 2 meter en heeft overal dezelfde breedte. Door het beperkte hoogteverschil is er geen hekwerk nodig. Daarmee eindigt het hekwerk op de muur langs de Oostdam bij het groen en de eindigt ook de muur aan de andere zijde in het groen. De brug blijft op zijn huidige plek liggen en de opsluiting van de brug ligt precies in de lijn van het trottoir. Aan de zijde van het defensie eiland loopt het talud door in het groen van het eiland.

4. Stenen Beer en duikerbrug

De muur voorbij de sluis, naar het oosten, is de oude beer van het vestingwerk. Hier is in de uitwerking gekozen om het thema van de beer verder uit te werken. Hier komt een kademuur met een stevige breedte en een forse “ezelsrug” bovenop. Door de overhoogte is hier geen additioneel hekwerk nodig. De nieuwe doorvaarbare duikerbrug laat zich zo ondergeschikt mogelijk lezen, als een gat in de beer. De muur staat solistisch in de ruimte en is recht. De bocht naar de riviermonding loopt niet door in de beer. De uiteinden van de muur worden afgeschuind vormgegeven.

Verbeelding voormalig bastion

Verbeelding voormalig bastion

